

Kampens æstetik

Martin Lykkegård Mogensen

Kampens slægtskab

Det er sundt at mærke, at man bliver tændt og vækket. At man bliver tændt af den her kamp, at det er okay at skabe sig tosset og blive blodrød i hovedet, ligge og råbe og skringe og bruge alle sine kræfter. Åh ja, det tror jeg, at det er sundt at opleve. At komme ud med de der følelser, som ikke kommer ud så mange steder. Altså – det kan godt være, at man laver en glidende tackling i en fodboldkamp, eller at man går ned i spagat og overstrækker sig lidt i gymnastik eller et eller andet, men det der med, at man virkelig føler, at man kæmper, det gør man ikke så mange andre steder, og det tror jeg er rigtig, rigtig sundt. Hvorfor? Fordi det er noget, der ligger i os, det er vel et eller andet instinkt, at man vil være den, der vinder, den øverste. Altså, man kan gå og være nok så pæn og kedelig i hverdagen, det er da lidt sundt at få kokset ud.

(Interview med M – kvinde, 23 år efter en lektion i kampsport)

Kampen kan på den ene side være brutal, unfair og destruktiv, og på den anden side konstruktiv og opbyggelig. Denne artikel er et forsøg på at få klarhed over, hvad kampens æstetiske træk er. Mit udgangspunkt er kampsporten judo, og i et bredere perspektiv den legende kamp, hvor man kæmper med en makker krop mod krop. Måske er en af grundene til at den kropslige kamp behandles som et stedbarn af vores uddannelseskultur, at vi ikke formår at sætte ord på den sanselighed

og de æstetiske dimensioner, som kampen indeholder. Det må være på tide at gøre et forsøg.

Dansen, legen og kampen tilbyder forskellige bevægelsesuniverser, hvor betydningerne af det funktionelle og det symbolske afstedkommer tre forskellige eksistentielle rum. Claus Bøje og Henning Eichbergs folkelige (ikke-præstationsorienterede) idrætspsykologi kan hjælpe os med at forstå de tre forskellige bevægelsesuniverser under overfladen (Bøje & Eichberg, 1997). I de fleste idrætsaktiviteter findes der blandingsformer, men for diskussionens skyld holdes de her adskilt.

Dansen – den ubesværede bevægelse, den fuldkomne timing, den rytmiske forglemmelse og hengivelse giver mulighed for fortolkning af mening og hensigt.

Legen – henter sin grundlæggende mening i graden af lyst og engagement, der ligger i den. Den er grundlaget for erfaringer med de skabende sider af tilværelsen.

Kampen – er en del af livets udvikling. Den indeholder mulighed for, gennem modstand, at opleve hvordan ens fysiske og psykiske formåen bliver sat på prøve.

Fordybelsen indeholder en mulighed for at opdage ubevidste lag i de forskellige idrætsaktiviteter og af ens væsen. Forskellen mellem dans, leg og kamp skyldes blandt andet deres forskellige oprindelse og slægtskab. Baseball, fodbold, basketball er i bund og grund sportsgrene, men er samtidig også lege – i betydningen spil. Man *spiller* fodbold, men man *spiller* ikke boksning eller judo, man *kæmper*. Der er selvfølgelig også en kamp i legen (Bøje, 2002), men selvom der er en kamp i legen – så er betydningen en anden, når man kæmper mod en makker krop mod krop, som man gør indenfor kampsport, både i de japanske og de vestlige former. Kampsportens kropslige kamp indeholder en anden alvor og intimitet, fordi man i den symbolsk set tager livet af hinanden. Man kan sige, at kroppen har en dialog med sit skygge-jeg – eller døden. Meget tyder på, at mennesker, siden tidernes morgen, har været draget af at prøve deres styrke i forhold til hinanden. En af de ældste brydescener kendes fra inskriptionen på Pathhotep's grav i Ægypten (2560-2420 f.Kr.). I de tidlige kulturer har det at kæmpe været en alvorlig nødvendighed, som handlede om opdragelse og krigerhåndværk (Buhl, 1972, p. 7). Selv i dag indgår denne form for

kamptræning stadig i de fleste moderne militær- og politiuddannelser, hvor man træner mange af de greb som findes på antikke græske krukke med ægyptiske inskriptioner og brydescener.

Men den antikke træning af kropslig kamp har også indeholdt dansende og legende elementer, det har ikke kun handlet om at overgå hinanden. Den islandske og oldnordiske brydeform *glima*¹, henviser med sit navn til *glimt* af og stræben efter perfektion. I *glima* skal man holde en vis grundrytme, nogle rytmiske trin, for at ens kast giver point. Dette er et billede på den perfektion, som de fleste kampsportsfolk har erfaret, når kampen også indeholder legende og dansende elementer. Kampens *glimt* opstår kun, når de kæmpende hengiver sig til en indlevelse og meditation i bevægelse, hvilket kræver tid og mod til at mærke efter inden i sig selv. Det er naturligt at kampens legende, dansende elementer, samt dens indbyggede mulighed for fordybelse har været elsket og dyrket, måske lige så længe, som man har dyrket kampens krigeriske potentialer.

Kampen som stil- og sprogdanner

Den amerikanske skønlitterære forfatter Joyce Carol Oates (1988) nærmer sig kampens æstetik i sin poetiske bog *"Om boksning"*. Oates præciserer, at det centrale i kamp er stil. Megen pædagogisk tænkning i dag fremhæver vigtigheden af, at unge skaber sig selv identitetsmæssigt ved at træffe valg (Drotner, 1995). Men kampens æstetik handler nærmest modsat om at opdage sig selv ved at finde sin stil. Kampens æstetik handler om formgivning af bevægelser, men endnu mere om en stilopdagelse af, hvilke bevægelser der passer til ens krop. Gennem kamperfaringer mærker man tydeligt, hvornår ens bevægelser er effektive og økonomiske, og hvornår de ikke er det. Det er svært at løbe fra sin stil, når man kæmper, det er nemmere at gøre en kunst ud af sin stil. Der er stor forskel på kampsportsudøveres fysik og psykologi, nogle kæmpere har et bredt spektrum af teknisk kunnen, mens andre er specialiserede omkring blot en eller to tekniske færdigheder. Der findes ingen præcis opskrift på, hvordan man skal kæmpe for at vinde. Til gengæld er der nogle grundlæggende principper og elementer, som er mere hensigtsmæssige end andre. På den måde kan man sammen-

ligne kampsituationen med den æstetiske oplevelse af litteratur eller billedkunst. Der er i kampen, litteraturen og billedkunsten nogle træk eller kombinationer af elementer, som gør, at man kan blive bevæget på et dybereliggende plan. Der er simpelthen nogle elementer, som fungerer bedre end nogle andre. En intens æstetisk oplevelse skyldes, at der er nogle grundlæggende parametre tilstede – noget ”strukturelt fantastisk” (Favrholdt, 2000, p. 118). Parametrene rummer i kampsport: balance, fornemmelser for egen og makkerens rytme, lette og økonomiske bevægelser med kraft, forståelse for tekniske kombinationer, hurtighed.

Det strukturelt fantastiske i den japanske kampsport kan sammenlignes med et sprog. Et sprog, som kan læres gennem forskellige træningsformer. *Kata* er sekvenser af bevægelser, der kombinerer praktiske forsvars- og angrebsmetoder. *Kata*-træning er en viderelevering af traditionen, et levende vidnesbyrd af indsigter gjort af tidligere mestre. Det er tekniske færdigheder, som er et koncentrat af de mest effektive bevægelsesmønstre i kampsituationen. Træningen af *kata* handler om, at man med sin makker arbejder tæt sammen om at skabe harmoni, og at man kun koncentrerer sig om det ene element, man arbejder med, for eksempel et skulderkast. Der skal mange repetitioner til, før man bare nogenlunde kan udføre et godt skulderkast. *Kata* handler om, at træne små rituelle handlinger, på en sådan måde, at teknikken sidder på ryggraden i det øjeblik, betingelsen for at lave den opstår i kamp. Essensen af *kata'en* er også, at man lærer egne og andres styrker og svagheder at kende i en ikke-kompetitiv, åben og gensidig ramme, hvilket kræver en overvindelse af stolthed, fordomme og irritationer.

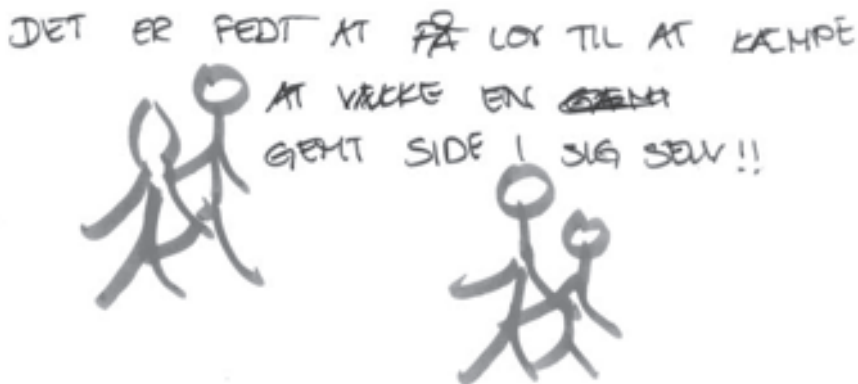
Randori er en kamptræningsform, hvor man kæmper uden dommer og point. Ideen med *randori* er, at man lærer at kæmpe med mange forskellige typer af modstandere med hensyn til vægt, højde, psyke og tekniske færdigheder. *Randori* giver på den måde alsidige erfaringer, og i den sammenhæng er det centralt, at de kæmpende ved, at det ikke er en rigtig turneringskamp, hvilket gør, at man ofte giver sig selv plads til at eksperimentere med både nyligt tillærte og velkendte teknikker. *Randori* foregår modsat *kata* i en kompetitiv ramme, hvilket gør at improvisationen og evnen til at sætte forskellige teknikker sammen til en flydende bevægelse er det centrale.

Grundlæggeren af judo Jigoro Kano² (1860-1938) udtrykte meget præcist, at *kata* er i judo, hvad grammatik er i sprog, og at *randori* er i judo, hvad sætninger er i sprog. I kampsport erkender udøverne derfor tidligt, at det er nødvendigt at kunne udføre rituelle handlinger (*kata*) for at kunne mestre kampens improvisationer (*randori*). Kampen drejer sig derfor grundlæggende om, at man sammen med sin makker ved hjælp af et kropsligt kampsprog 'taler' sig frem til en fælles løsning, hvis resultat er en kendsgerning. Kampens kendsgerning kan ikke benægtes, og fremstår som en sandhed i verden og i (krops)sproget.

Diskussion af kampens æstetiske kompleksitet

I et forsøg på at komme tæt på essensen af kampen via de kropslige oplevelser, der normalt er svære at sprogliggøre i en diskussion af kampens æstetik, vil jeg anvende nogle 'udtryk af indtryk'. Hensigten er at fastholde de sanselige, emotionelle sider af erkendelsen, frem for at sætte fokus på den teoretiske og logiske side af den (Engel, 2001). Arkitekturfilosoffen Søren Nagbøl har så smukt formuleret vigtigheden af dette: "når vi taler om kroppen, så kan vi ikke nøjes med at bruge hovedet" (Nagbøl, 1990, p. 25).

Et eksempel på 'Udtryk af indtryk' er tegninger og små komprimerede tekststykker, som er udført af højskoleelever, indenfor fem minutter efter en lektion i kampsport. De små fortættede udtryk stritter i mange retninger og rejser mange temaer, og er præget af et ulogisk

og uarticuleret sprog. Yderligere suppleres disse udtryk med kvalitative interviews, hvor talen er mere klar og nemmere at tolke. Begge materialer vil indledningsvis bringes i spil, efterfulgt af en teoretisk analyse og diskussion. Dette håber jeg giver en praksis-nær oplevelse og refleksion – og måske endda en sanselig tilgang til kampens særlige æstetiske dimension.

Kampens ikke-virkelige virkelighed – det ustyrlige kaos

Det er jo ligesom om, det er en anden ramme. Når man er inde i kamprummet, så er det noget andet. Altså, hvis man havde været udenfor og havde sagt noget til hinanden, var det blevet opfattet på en bestemt måde, men når først man kommer ind i kamprummet, så er det nogle andre regler, der gælder: Man må gerne tage fat i hinanden, og der er nogle, der tager fat i én. Man kan bedre se, hvor man står i forhold til hinanden.
(Interview med J – mand, 21 år).

De unge giver sig hen, og bygger i fællesskab en anden virkelighed op, hvor det er *"andre regler der gælder"*. Når de unge træder ind i kampsportens fysiske og psykiske rum, indgår de på en måde en kontrakt, hvor de siger ja til nogle udtalte og udtalte regler, vaner og stemninger. Kampsport eksisterer på den måde i *"en slags ikke-virkelig virkelighed, som ofte opleves som mere intens end den virkelige virkelighed"* (Winther, 2003, p. 25).

Når de unge opfatter kampsport som en *"voldsom leg"*, og sætter det at *"vinde"* centralt, er det fordi, kampene handler om at overgå ens modstander i kræfter, udholdenhed, behændighed, frækhed og hurtighed i krop og tanke (Rasmussen, 1992). Kampsport tematiserer i komprimeret form en grundlæggende identitetsafklaring. Det at kæmpe er en drivkraft, som spiller ind i mange af livets forhold. Aktiviteten kampsport blotlægger de unges muligheder og formåen indenfor et afgrænset rum, de sætter sig selv i nogle situationer, hvor deres egen selvopfattelse er på spil (Bøje & Eichberg, 1997). Som en af de unge siger: *"Hvis jeg taber, så er det fordi, jeg ikke er bedre – og det har jeg det ok med"*. Dette kan opfattes som værende brutalt – men

sæt det så over for nedenstående udtryk og udsagn, som viser at kaos, tumult, forvirring også kan indeholde glæde.

Kamp, lyst og begejstring

Kampsport handler ikke kun om at vinde, men også om lyst og begejstring. Det turbulente ved at miste og genvinde balancen kan medføre en slags kropslig beruselse (Rasmussen, 1992).

Det er ikke noget, der skal gøre ondt, men man ligger heller ikke bare og kilder hinanden eller ih, hvor er det hyggeligt det her. Jeg synes, det er fedt at have den her rå kropskontakt, som man ikke har normalt i dagligdagen. Det er sundt at mærke, at man bliver tændt og vækket.

(M – kvinde, 23 år).

Ud fra polerne orden og kaos som grundlæggende kræfter i livet, definerer kampsport et bestemt rum for det "at skabe sig selv" (Drotner, 1995). Orden og kaos er to poler eller yderpunkter i legen, og komplementære kræfter i livet (Rasmussen, 1992). Men den kaotiske pol i legen har i vores kultur vanskeligt ved at blive accepteret, fordi den går imod kulturens normer, og fordi kaos er præget af irrationalitet (Ibid., 1992). Dog er hensigten her ikke at idealisere det kaotiske, men at forstå, at *"i stedet for at kalde orden og kaos for yderpunkter i legen, ville det være mere rimeligt, at beskrive dem som højdepunkter, idet det er de legeformer, der giver de største oplevelser"* (Ibid., 1992, p. 103). Kvaliteten af kampsportens kaos kan sættes i forhold til senmoderitetens frisættelse (Zulu, 2000), selvom det er vanskeligt at forklare med et verbalt sprog. Kampsport indeholder en form for kraft, eller evne, til at ekspandere, tage rummet i besiddelse, sprænge grænser og virkeliggøre nogle af de foreliggende muligheder (Sabetti, 1992, p. 8). En af de unge udtaler sig således om fænomenet:

Øjeblikket er så intensivt og spontant, at man simpelthen ikke tænker – man handler. Man kan sige, at det er en følelse i sig selv. Jeg kan ikke huske tilbage på en eneste gang, hvor jeg kan

sige, at der var jeg glad, der var jeg sur, der var jeg nedtrykt,
der var jeg presset.
(N – mand, 24 år)

De tilsyneladende mange muligheder skaber både glæde, men også for manges vedkommende kaos og usikkerhed. Mødet med den kulturelle logik og de tendenser, som ligger bag kravet om valg med hensyn til identitet og uddannelse er hårdt at takle for mange unge (Jørgensen, 2002, p. 27). Men i kampsporten trækker de unge sig ikke tilbage fra kaos og usikkerhed, de handler tværtimod ved at være spontant tilstede i forhold til kaos. De vover sig gerne derud, hvor de ikke har fast grund under fødderne, og derude gør de noget kraftfuldt; virkeliggør nogle muligheder og møder nogle barrierer. Kampsport kan opfattes som søgeprocesser i kaos – og i den senmoderne kultur. De unge stoler på deres fornemmelser, og tilsidesætter for en stund det rationelle og intellektuelle. Dette er også en vigtig evne, når de navigerer i den senmoderne kulturs kontingens og kompleksitet. De unges virkelighed ligner ofte en åben horisont af muligheder, hvilket gør, at de ofte kommer i en smertefuld tvivl i mange valgsituationer. Men i forhold til dette danner kampsport en modkultur, et rum hvor mulighederne og hensigterne konfronteres på et nu og her plan. Kampsportens virkelighed dæmper mulighedshorisonten; der skal vælges her og nu inden for et afgrænset felt, hvor kaos er til stede. Den amerikanske kropsterapeut Stéphane Sabetti omtaler fænomenet med følgende ord: *“The martial arts can help us to develop this jungle consciousness”* (Sabetti, 1992, p. 8).

Krop og relation – civilisationsprocesser

Det er andre normer, der gælder i kampsportens ikke-virkelige virkelighed, end i den senmoderne kultur generelt. Kampsportens tætte kropskontakt står i skarp kontrast til, at vi i dag let bliver pinlige overfor hinanden og nervøse for, at vi ikke har en tilstrækkelig civiliseret brug af vores krop. Den tyske sociolog Norbert Elias' civilisationsteori beskæftiger sig med, hvordan vores før-moderne robuste sanselighed er blevet til en civiliseret adfærd (Nielsen, 1997). Dette er interessant

i forhold til kampsport, fordi denne form for aktivitet indeholder elementer, som er mere robuste og sanselige – end de er civiliserede.

I det sanselige og kropslige findes der magtmæssige konstellationer – både i kampens gang, altså hvem vinder, men også en kulturel kamp. Derfor er det interessant at diskutere menneskers kontrol over andre mennesker, og det enkelte menneskes selvkontrol med hensyn til det kropskulturelle område. Civilisationsprocessen handler om spændingen imellem individuel livslyst og samfundsmæssig prægning. Kampsport og de unges ”skabelse af sig selv” er en del af dette, hvilket gør det interessant at diskutere, om civilisationsprocessens er vellykket – eller om den lukker af for nogle af de unges muligheder for at skabe sig selv. Det styrende princip for civilisationsprocessen komplekse spil på det kulturelle plan er, at jo flere deltagere der er med, desto klarere regler må man have. På et samfundsmæssigt plan er vi alle afhængige af hinanden på kryds og tværs i en form for samfundsmæssigt kaos, hvor det øgede samkvem stiller krav om regulering (Ibid., 1997). På den måde forekommer der en kontrol over kroppen, som ikke er lagt ned over os oppefra, men en kontrol der udkrystalliseres ud fra menneskelige relationer. Vi lægger bånd på os selv, og har udviklet en stor sans for pinlighed og skam, men det er ikke udtryk for en bevidst eller en ond strategi, men en civilisationsproces. Det betyder ikke, at denne artikel argumenterer for, at vi bør vende tilbage til en førmoderne og moderne kulturs brutalitet og råhed, men det er nødvendigt at forholde sig kritisk i forhold til civilisationsprocessens indvirkning på kontrollen af kroppen og de unges stigende selvkontrol. For en civilisationsproces er ikke ubetinget et gode, den kan indeholde faldgruber. I dag frarøver den senmoderne civilisationsproces de unges kropslige erfaringer, hvori der ligger nogle kvaliteter og muligheder for at skabe sig selv. Tegningerne og interviewene viser, at kampsport opbløder nogle af civilisationsprocessens tendenser – eller erobrer nogle muligheder tilbage.

Det er en udfordring at mærke de andres sved og lugt, jeg har ikke så tæt kontakt med andre udover eventuelle partnere. Man mærker de andre på en lidt mere nær måde, det er udfordrende – også i forhold til folk, jeg ikke taler med til daglig.

(N – mand, 24 år)

Jeg har følt mig som en ulv på jagt efter sit bytte. Koncentration, kamp, leg og vilje er essentiel for rovdyrets fangst, men også for for konkurrencens vej til sejr. latter har genlydt i timen, fordi det er sjovt at bruge sin krop på nye måder.

Dette udsagn er interessant, fordi det viser, at de unge i særlig grad anvender deres nærsanser i kampsport, lugtesansen og især følesansen. Disse sanser kan være med til at opløse den kontrolstigning, der er indbygget i civilisationsprocessen. En af kvaliteterne i kampsport ligger derfor i, at kampsport kan danne modkultur til resten af de unges hverdag, som i høj grad er karakteriseret ved, at den er domineret af de unges fjernsanser, det vil sige synssansen og høresansen. Med de to sansers dominans er der risiko for en distance mellem de unge, som kan medføre en emotionel af-fortryllelse af deres omverden. Den engagerede hverdagshandling, hvor der er fokus på her-og-nu situationen er i vores senmoderne kultur afløst af den planlagte og strukturerede handling. Problematikken med fjernsansernes dominans kommer særligt til udtryk ved de unges forbrug af tv, internet og mobiltelefon.

Det uheldige ved denne stimulering er, at den sker samtidig med, at alt det der kommer inde fra kroppen bliver mere og mere tabuiseret: Stemmens ukontrollerede lyde, åndedrættet, sveden. Ved den civiliserede handling og dens fjernelse fra nærsanserne, reduceres den affektive påvirkning af vores tankemønstre, hvilket er en vigtig ressource for de unge, når de skaber sig selv (Ibid., 1997). Det er derfor, at de unge oplever en frigjorthed eller en forløsning, når de får mulighed for at anvende deres sanser på en legitim måde i kampsport.

Selvom dette udsagn umiddelbart virker logisk, så signalerer det, at de unge mærker hinanden på en måde, som betyder noget for dem. De oplever, at det er dejligt at bruge egen krop og mærke andres kroppe – og beskriver det som et ”*dejligt brud med hverdagens pænhed*” (interview med N – mand, 24 år). En hverdag hvor deres krop er genstand for stor opmærksomhed. Men en opmærksomhed hvor nuanceringen af synet på kroppen desværre ikke er tilsvarende stor. I vores senmoderne kultur er dualismens vanetænkning mellem krop og sjæl dybt forankret i os. Kroppen opfattes meget entydigt som enten lumsk og farlig, eller smuk og god. Dette har medført en opfattelse af, at kroppen tilsyneladende må tæmmes af en viljestærk karakter, så kaos bliver erstattet af viljens orden. De unges kropsdisciplinering og kontrol er derfor enorm i jagten på at komme til at se succesfulde og ”moderigtige” ud (Duesund, 2003; Rasmussen, 1996).

De unge forsøger at kontrollere deres indre, som er oversvømmet af frisættelsens muligheder, ved at polere deres ydre fremtoning – og holde orden på overfladen. Dette er interessant i forhold til, at kampsport er en aktivitet, som fordrer, at man arbejder intuitivt og med en sanselig tilstedeværelse. I kampsport er det derfor svært for de unge at polere og fokusere på eget ydre samtidig med, at de kæmper. Dette gør, at de unge i kampen kan bryde igennem til en ”forløsning” og en ”frigjorthed” ved at give slip på deres fokus på egen krop, og tilsidesætte hvordan omverdenen ser og vurderer deres krop. Der sker en frigørelse af den energi, som de unge anvender på at opretholde deres kontrollerede fokus på kroppen. Det er ikke fordi, de glemmer deres krop, men de overgiver sig til kroppen og ved nærsansernes brug nedbryder de på en måde deres egen distance til kroppen, så de kan mærke efter inden i sig selv. Men ud over, at de mærker og skaber sig selv, så mærker og skaber de også deres makker.

Makkeren er et ”Du”

I kampsport indgår de unge i et møde, hvor de er tæt på hinanden. I dette møde vil de unge noget, men de er afhængige af hinanden på en sådan måde, at de også vil hinanden noget. I kampsport mærker de unge, at deres modstander også er kroppen. Den tætte kropslige

kontakt gør, at de i kampsport kommer til at værdsætte modstanderens krop, fordi kroppen er en forudsætning for at få kampen til at fungere. I det ligger der også en respekt for modstanderen, som indebærer, at modstanderen bekræftes i sin egenart. De unge siger ligefrem, at *"man styrker hinanden!"* i legende kropskamp. Dette bryder med meget af sportens objektivisering af og omgang med modstanderens krop.

Den tysk-jødiske eksistensfilosof Martin Bubers (1923/1997) teorier kan nuancere forståelsen af mødet og dialogen i kampsport. Buber kategoriserer relationer i jeg-du-relationer og jeg-det-relationer. Jeg-du-relationer beskriver Buber som et møde, hvor to væsener åbner sig for hinanden, totalt og ureserveret. Jeg-du-relationer er karakteriserede ved nærvær, det virkelige nærvær med dets fylde (Jacobsen, 1998). Jeg-du-relationer er videre noget, der indtræffer, det er umiddelbart. Man kan ikke planlægge og fremprovokere det. *"Ethvert middel er hindring. Kun hvor ethvert middel er faldet bort, sker mødet ... Alt virkelig liv er møde"* (Buber, 1997, p. 29). Jeg-det-relationen er den anden mulige måde at forholde sig til verden på, som er uomgængelig og nødvendig i vores liv. I denne forholdemåde er det-relationen en genstand, et objekt eller et menneske, som man betragter, håndterer og gør erfaringer med. I jeg-det-relationen kan der systematiseres, sammenlignes og anstilles årsagsbetragtninger. Jeg-det-relationen hører især til over for tingsverdenen, men kan også karakterisere forholdet imellem unge, der dyrker idræt (Ibid., 1997). Et spændende perspektiv ved Buber er, at hans teori har fællestræk med fænomenologien, fordi den afviser den kropsteoretiske dualisme. Kroppen er ikke et målbart objekt, og den er heller ikke kun subjektiv. Kroppen i kampsport er relationel, fordi den er bundet til et forhold – et forhold, hvori de unge kan styrke hinanden (Eichberg, 1996).

Sjov ☺ → Man griner med hinanden
 KAMP → Man kæmper imod hinanden
 Udfordring fysisk & psykisk
 → Man overskrider grænser,
 man går tæt på hinanden,
 man styrker hinanden!

Når de ”styrker hinanden” sætter de sig udover den instrumentelle jeg-det-relation, de undgår en tingsliggørelse af den modstander, som de i kampsport står overfor.

Interviewene og tegningerne viser mange steder, at kampsport indeholder et jeg-du-forhold, som løfter individet ud af det materielle og det tekniske – og ind i en åbenhed. Men det er svært at beskrive med ord, hvordan de præcist styrker hinanden. Bubers hovedværk viser det heller ikke så præcist. *Jeg og Du* kan virke en smule højstemt og religiøst, fordi der anvendes mange allegorier til at beskrive, hvordan vi mennesker kan styrke hinanden i vore relationer. Buber anvender en indisk legende om, hvordan guderne fik urkraften, som kan hjælpe os til at forstå relationen i kampsport: ”Guderne og dæmonerne lå engang i kappestrid. Da sagde dæmonerne: ”hvem skal vi vel bringe vore offergaver?” Alle gaverne lagde de i munden på sig selv. Men guderne lagde gaverne i munden på hinanden. Og da sluttede prajapati, urånden, sig til guderne” (Ibid., 1997, p. 72).

Den indiske legende beskriver det samme som interviewene og tegningerne viser, at hvis relationen er gensidig og åben, så giver den en kraft – således at ”man styrker hinanden”. Selvom det handler om at besejre sin modstander i kampsport, så er relationen ikke ensidig, dominerende eller besiddende. Interviewene og tegningerne viser generelt en åbenhed og vilje til at tage imod, såvel som til at give. På den måde er der paralleller til den japanske kampfilosofi i judo, hvor der er to centrale begreber, som beskriver den ideelle relation mellem de kæmpende parter.

Den angribende part i kampen betragtes som ”Tori”, hvilket betyder ”den som giver”. Den som bliver udsat for angrebet er ”Uke”, hvilket betyder ”den som tager”. Den person, der har tabt (tageren), skal takke sin vindende makker (giveren) for at have givet et angreb, som har vist et sted, hvor man kan forbedre sig (Bonde, 1989). Kampsport kan derfor opfattes som en form for fortløbende og gensidig vejledningsproces, hvor man styrker hinanden. På den måde skaber de unge sig selv i kampsport i kraft af hjælpen fra deres makker. Dette stemmer overens med Bubers forestilling om, at jeg’et bliver til ved at møde et du.

Decentrering

Jeg lærte noget om de andre, jeg kommer til at lære dem bedre at kende, man har også noget sammen, når man har kæmpet. Bare fordi man ser på kroppen, mærker man jo ikke den andens krop overhovedet.
(N – mand, 24 år)

Kampen viser ofte meget direkte, at der er noget, som er mere rigtigt end noget andet. Ens hypoteser og 'sandheder' står altid i relation til omverden – og omverden svarer igen. I kampen erkender man gennem det, man sanser i mødet med den anden. Kampens æstetik er derfor en form for dialogisk kunstform, hvor man lærer at forstå verden ved hjælp af mødet med andre mennesker.

Referencer

- Bonde, H. (1989). *Judo – den milde vej*. København: Borgen.
- Buber, M. (1923/1997). *Jeg og Du*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Buhl, M.-L. (1972) Kult og idrætslege i Den gamle Orient. I H. Nielsen (red.), *For sportens skyld*. København: Nationalmuseet.
- Bøje, C. & Eichberg, H. (1997). *Idrætspsykologien mellem krop og kultur*. Vingsted: DGI-Forskning.
- Bøje, C. (2002). Idrættens kvaliteter. *KvaN. Tidsskrift for læreruddannelsen og folkeskolen*, 22, nr. 62 s. 7-16.
- Damkjær, S. (2002). Sportens begivenhedsæstetik. I V. Møller & J. Povlsen (red.), *Sportens forførende skønhed* (96-113). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Drotner, K. (1995) *At skabe sig – selv : ungdom, æstetik, pædagogik*. København: Gyldendal.
- Duesund, L. (2003). *Kroppen i verden*. Linköping: Linköpings Universitet.
- Eichberg, H. (1990). Krop, legeme – og hvad ellers? *Centring*, nr.25, s. 24-40.
- Eichberg, H. (1996). Kropssprog. I: N. Elbæk m.fl. (red.), *Krop, idræt og kultur*. København: Mellemfolkeligt Samvirke og DGI.
- Engel, L. (2001). *Krop psyke verden*. Højbjerg: Hovedland og Institut for Idræt, Københavns Universitet.

- Favrholdt, D. (2000). *Æstetik og filosofi – seks essays*. København: Høst.
- Haugaard Rasmussen, T. (1992). *Orden og kaos*. Brøndby: Semi-forlaget.
- Haugaard Rasmussen, T. (1996). *Kroppens filosof – Maurice Merleau-Ponty*. Brøndby: Semi-forlaget.
- Jacobsen, B. (1998). *Eksistensens psykologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Jørgensen, C.R. (2002). *Psykologien i senmoderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kristiansen, T. (2002). Uddannelsesmæssig ny-marginalisering. *Social kritik*, nr.83, s.34-39.
- Langager, S. (2000). Den æstetiske dimension. I: A. Knudsen & C. Nejst Jensen (red.): *Ungdomsliv og læreprocesser (17-24)*. Værløse: Billesø og Baltzer.
- Nagbøl, S. (1990). At bade regionalt, nationalt og overnationalt – Helgoland på Amager. *Idrætshistorisk årbog*, 6.årg., s. 24-32.
- Oates, J.C. (1988). *Om boksning*. København: Centrum.
- Rønholt, H. og Stelter, R. (2002). Idræt – følelsernes rum. *KvaN, Tidsskrift for læreruddannelsen og folkeskolen*, 22, 62, 106-117.
- Sabetti, S. & Antonia, L. (1992). *Struggle for life*. Sherman Oaks: Institute for Life Energy.
- Winther, H. (2003). At bevæge sig er at leve. I: J. Borghäll, P. Astrup & M. Kristensen (reds). *Forrykt pædagogik – hvor er meningen?* (21-35). Odense: Institut for solskin.
- Winther, H. (2002). At danse sig selv – Livskunst og livsstyrke i det moderne samfund. I: K. Lüders m.fl. (red.) *Idrætspædagogisk årbog 2002* (121-134).
- Ziehe, T. (2000). God anderledeshed. I: C. Nejst Jensen & A. Knudsen (red.) *Ungdomsliv og læreprocesser (194-206)*. Værløse: Billesø & Baltzer.

Noter

¹ Glima kan oversættes til “Glædens kamp/spil” det er en kunstart som er ca. 1100 år gammel bragt til Island af vikingerne og har været udøvet som en folkekunst lige siden. Læs yderligere beskrivelse på [http://ejmas.com/jwma/articles/2000/jwmaart_kautz_0100.htm]

² Jigaro kano (1860-1938) er grundlægger af judo. I dag er der mere end seks millioner mennesker som praktiserer judo i over 30 lande. Læs yderligere information på [<http://www.wdob.net/mai/people/jigorokano/jigarokano.php>]